311. VI. 98

Tankar om Tammerfors Stad. (a)

. . . Fuit hæc Sapientia quondam
publica privatis ſecernere. HORAT.

Han (b), ſom Europas vördnad njutit,
Hvars namn ſå pryder häfderna,
Han ſjelf i denna nejden brutit
De laf-beväxta Alarna.
Hvar dag med känſla jag det finner,
Då Strömmen (c) uti bugter rinner
Och ler mot Finſka högderna.

Så glad var aldrig Finſka bygden,
Som då ſin Kung och Landets Far
Hon kunde ge den trogna ſkygden,
Och Honom uti ſkötet bar.
Han ville denna trohet löna,
Vid Näſijärvi (d) ſtränder röna,
Hvad värde Finſka jorden har?

Ja länge ock ſkal Finland priſa
Hans Åra och Odödlighet.
Ren hann vår ort förträffligt viſa
En frukt af GUSTAVS rådighet.
Det Verk (e) ſom Janſſon fordom timrat,
Och på ſin tid för andra ſkimrat,
Är än af hög beſkaffenhet.

Än vinkar här Naturens Höga
För Patrioteſs ädla blick;
Och ingen ting kan här förtröga,
Om ſtället (f) blott en odling fick.
Ja, grunden ſjelf af djupet bjuder
Det ſom i konſtens händer ljuder
Sen det har fått et hårdadt ſkick.

(a) Författaren tror ſig ej hafva felat, om han, oaktadt han är ingen ting mindre än poët, ſkrifvit i bunden ſtil; ſå vida det är et mer än gammalt rön, at verſer, ſå väl ypperliga ſom dåliga, förorſaka mer uppmärkſamhet än proſa.

(b) Konung GUSTAV den III högſtſalig i åminnelſe.

(c) Man behöfver blott nämna det härifrån en half fjerdedels mil belägna Hatanpää, där den mäſt förtjuſande utſigt vinkade Konungen, at vid Stadens anläggande, tilbringa några glada ſtunder, för at beviſa, det detta uttryck ej är öfverdrifvet.

(d) Är en nog vidlöftig ſjö, belägen ſtraxt ofvanföre Staden, hvartil practikabla vattendrag ända ifrån Vaſa län (15 mil härifrån) komma at förena ſig med det neder om ſtaden belägna *Pyhäveſi*, och vidare derifrån (oaktadt än ofarbart) til Björneborg. Deſſa vatten ſkola enligt ſåker grund, innehålla mycket järnmalm. Pyhäjärvi ligger 62 fot lägre än Näſijärvi.

(e) Inrättningen af Krono-Brännerierna, ehuru ofta oförſigtigt klandrad, var äfven i det affeendet högſt nyttig för landet, at vid goda ſpannmåls år, et ſtadgadt pris blef vunnet på denna nödvändighetsvara, då Kronan upköpte et quantum, hvaraf tilverkades brännvin; och då miſsväxt inföll, hade allmänheten altid ſtöd af Krono-Magazinerna, och Brännvinstilverkningen uphörde.

(f) Utan all tvifvel det lägligaſte til inrättande af det bäſta Järnbruk.

Lyckſalige i efterverlden
Här ſägnas må af hamrars ljud,
Och råcka Riket denna gården,
Som af Naturen är Deſs ſkrud!
Än må, til Statens gagn, berufas
Af Forſen verk — och konſten tjufas
I öfningen af ſina bud!

Hur denna ſyn (*g*) mit öga rörer
Och vacker mig, högtidligt rörd!
Hur detta dån, mit öra hörer,
Är vördnadsfullt — blott för deſs börd!
Hur deſsa vattnets krafter ſvalla,
Som med et redligt ſus tycks kalla
Så många menniſkjor til ſkörd.

Ja — detta ſus ſå liflig målar
Den drift ſom Staters lycka gör.
Når mån den dag i Öſtern ſtrålar,
Som oſs til verkligheten för?
Här ſuckande Najader tala,
Och alt ſom fins i denna dvala
Är konſtens eget tilbehör.

Än från ſin höjd beſtåndigt ſtupar,
Som Tantalus, den Finſka Sjön,
I många hvirflar ſig fördjupar
At måla konſtens ſköna rön:
Än hvilande i tyſta bygden,
Då Laxen blickar uti ſkygden
Af tufvan, Våren målat grön.

Ack! om en gång den höga ſynen
Af tåflan ibland Element,
Så ſkönt beprydde vattenbrynen,
At den colonn (*h*) ſom Elden tändt,
Lik den Veſuv med faſa ſkjuter,
Förſtördes af den vattnet gjuter
Och ſom et moln mot högden ſtändt!

Ack! om jag än ſå lycklig blefve,
At ſe en våg åt Nordens rand,
Som med förmånlig utſigt drefve
Deſs alter til vår lugna ſtrand,
Och ilande från högden buren,
Och tågande ſom ſtilla ſkuren
Jag haſtade mot Tavaſtland!

Mit Foſterland! Dåtyvär din heder,
Som denna önſkan hå. til grund.
Din fällhet blott min tanke leder
Som redlig Svenſk hvar enda ſtund,
Då jag dig tidig förmon önſkar,
Och våren, ſom med tjusning grönſkar,
Mit fällſkap är i denna lund.

Jag önſkar ej i mörkrets klyfta —
Min önſkan blott är möjlighet —
Ack! om jag ſjelf förmådde lyfta
Den förſta ſtens beſvärlighet;
Blott Du — mit Foſterland! fick njuta,
Jag gårna ville lifvet ſluta
I patriotiſk ſalighet.

(*g*) Det är mer än vackert, mer än intagande, at ſe denna Fors, ſom uti tuſende bugter vrider ſig omkring håll och tufva med det angenämaſte ſus.

(*h*) Författaren önſkar, at en gång röken och hettan af en Masugn, måtte täfla med den molnlika dimma, ſom Forſens ſtörtning i fallet förorſakar.

Om Du — min Kung! min önſkan hörde,
Och i en lycklig ſtund det blef
Din Faders tyſta röſt, ſom förde
Til Dig hvad nu mit hjerta ſkref,
Du ſkulle — Gode Konung! unna
Dit Rike väl — och oſs förkunna
Vår önſkan med et enda bref (*i*).

Må Finlands lärda Gille ſinna
Här föremål för ädel nit,
Och Staden Nürnbergs höjd än hinna
Igenom driftighet och flit!
O at min önſkan kunde röra,
Och Foſterbygdens vänner föra
Med ſina ädla tankar hit!

Vår Stad [illegible] icke vil begära
Af Rikets [illegible] underſtöd.
Vi ren med glädje kunne ſkära,
Som Svenſka barn, vårt eget bröd:
Blott redligt nit vil ifrigt yrka,
Vår Stad ſkal bidra til den ſtyrka,
Som hjelper Staten ur Deſs nöd.

Men ſkal Naturen kunna bota —
Vi kånne den Erfarenhet —
Och af ſig ſjelf et ondt utrota,
Viſt fordras Låkarns fårdighet.
Den bäſta Åkren år förgåfves,
Om den af Tiſtelen förqvåfves,
Och ingen af den ſamma vet.

Blott friheter vår Stad förunnas,
Vi än til höjden kunne gå;
Och at oſs Lag af en (*k*) förkunnas,
Som kan vår hela vördnad få,
Utaf hvars hand vi vinken lyda
Och icke kunne mer förtyda,
At han för Stadens vål ſkal ſtå!

Men om förgåfves jag här tyder
Mit ädla nit — ſå redligen,
Jag likväl lydt och evigt lyder
Den fordom kånda ſanningen:
Den ſom på Jorden forglöſt tråder,
Han trampar på de döda Fäder
vid hvarje ſjät — förbannelſen.

(*i*) Otvifvelaktigt är det, at Konungen, ſom grundlade Staden, har haft de betydligaſte affigter med den ſamma. — Låget är i ſynnerhet et öfvertygande bevis härpå. Och icke allenaſt Finſka, utan hela Svenſka Allmänheten hade bordt draga nytta af en ſå vis Konungs anſtalt, hvilken än kan, genom goda och fördelaktiga privilegier för Inråttningar af flera ſlag, ſåkerligen gå uti fullbordan.

(*k*) Ibland de betydligaſte hinder för Stadens upkomſt, är otvifvelaktigt det, at man måſte önſka, det Staden finge fägna ſig af en Borgmåſtare, förſedd med vårdighet och myndighet. — Det vore åfven en ganſka liten affaknad för det hela, om Hon blefve befriad ifrån alla utſkylder på 20 år. En omſtåndighet, ſom kunde vara lika vård upmärkſamhet.

TAMMERFORS - BO.

ÅBO, Tryckte hos Mag. *Joh. Christoph. Frenckell*, 1801.
För Auctorns räkning.